

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr
1301 DOLNOŚLĄSKIE

1. Obiekt

04/1

P A Ł A C

2. Czas powstania

2. ćw. XIX w.
1892

3. Miejscowość

B U D Z I W O J Ó W

4. Adres Budziwojów
59-512 Brochocin

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo legnickie

gmina Chojnów

pow. LEGNICA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

BOIDWOYSORF
BUDMANSORF
BAUDMANSORF

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo wrocławskie

powiat Chojnów

8. Właściciel i jego adres

Agencja Własności Rolnej
Skarbu Państwa

9. Użytkownik i jego adres

dzierżawa

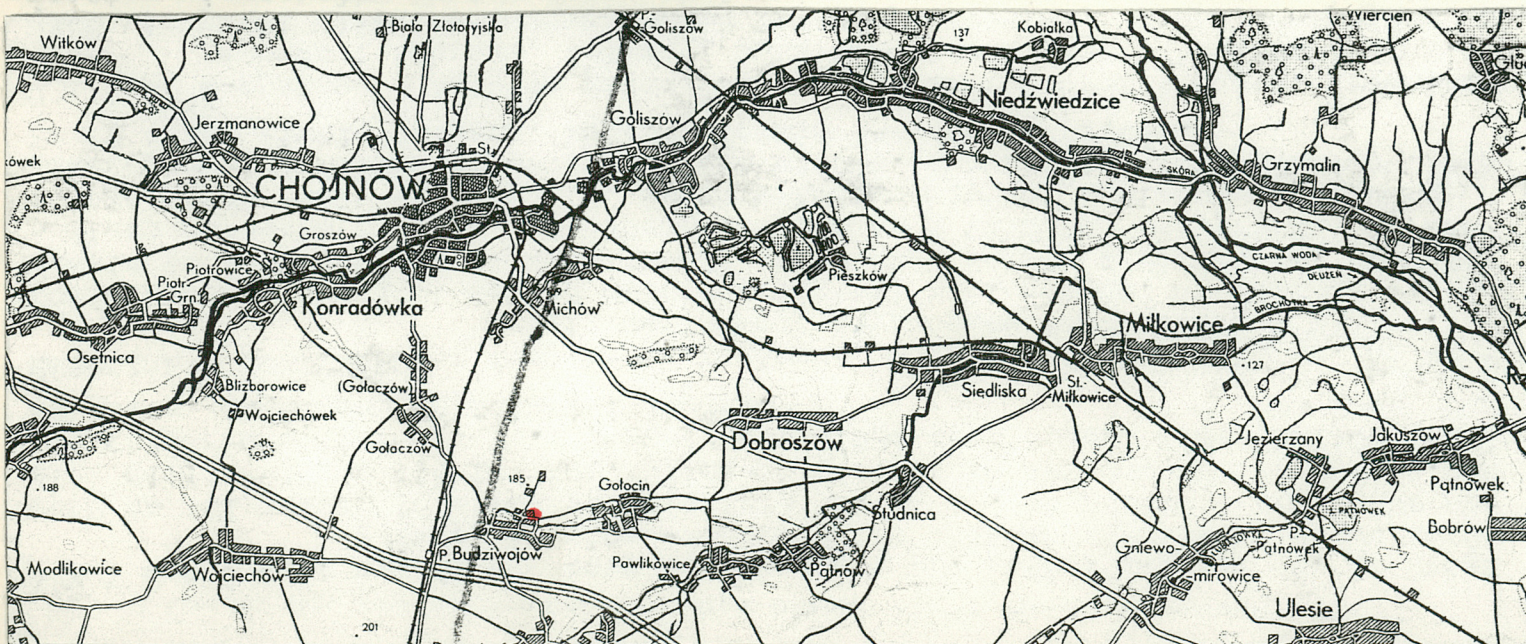
10. Rejestr zabytków

Nr

19/A/1-B

data

19. 05. 2000

S Y T U A C J A: zespół pałacowy usytuowany w pn. części wsi, na pd. od drogi głównej Legnica - Chojnów, na terenie równinnym. Pałac zwrócony do dziedzińca folwarcznego elewacją pd. Na pn. od pałacu teren lekko obniża się; znajduje się tu staw, otoczony nielicznym drzewostanem osłownym. Na osi folwarku w kierunku pd., ciągnie się aleja kasztanowa. Przed pałacem owalny gazon, obsadzony robiniami i lipami.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA: fundamenty kamienne, ściany kamienno-ceglane, na za - prawie wapiennej, otynkowane fakturalnie i gładko. Cokół wysoki, w części dolnej obłożony płytami z piaskowca. Obramienia okien piwnic kamienne. Ganek na konstrukcji murowanej, schody z piaskowca, uskokowe bariery murowane z cegły, otynkowane. Na dolnych uskoku bariery cokoły nieistniejących rzeźb /latarni ?/. Ganek wyłożony płytami kamiennymi, kolumny piaskowcowe; metalowa balustrada ganku wtórna. Konstrukcja facjatek drewniana. Kraty okien piwnic żelazne, kute, w formie 4-bocznych prętów.

D A C H: 4-spadowy o ściętym wierzchołku, zwieńczonym profilowanym, drewnianym gzymsem i ażurową, żelazną, kutą balustradą, kryty łupkiem i papą. Dach wieżyczki klatki schodowej kryty 2-barwnym łupkiem, wysoki, 4-spadowy, o ściętym wierzchołku krytym papą, obwiedzionym szerokim gzymsem j.w. i balustradą j.w. o formach włócznie, między którymi wić roślinna, układająca się w sercowaty kształt. Na wieżycie metalowa sterczyna z wiatrowskazem, z chorągiewką, w której data 1892. 5 przewodów kominowych, ceglanych.

W I Ę Z B A: 2-kondygnacyjna /poddasze zagospodarowane/, płatwiowo-stolcowa na 4 rzędach stolców, z kleszczami, mocującymi stolce środkowe i z niskim wieszakiem /z powodu krzywizny dach niemal zupełnie płaski/; w wydzielonej części strychu 2 wieszary. W i ě z b a wieżyczki płatwiowo-stolcowa z 4 narożnymi stolcami, 2-kondygnacyjna, krokwie z przysuwnicami /dach wieżyczki lekko wyłamany/.

SKLEPIENIA I STROPY: - w piwnicach sklepienia krzyżowe na gurtach i kamiennych, otynkowanych filarach o sfazowanych narożach; - w klatce schod. i pod spocznikami schodów strop belkowy z wsuwkami, belki z malowanym od szablonu ornamentem roślinnym w sepii; - w wyższych kondygnacjach stropy drewniane, płaskie z podsufitką.

POSADZKI I PODŁOGI: - w piwnicach płyty kamienne; - w wyższych kondygnacjach podłogi deskowe i płyty pilśniowe.

S C H O D Y: - do piwnic 1-biegowe, drewniane, stopnie na konstrukcji murowanej; - na wyższe kondygnacje 3-biegowe, drewniane, z balustradą tralkową, toczonymi słupkami i profilowaną poręczą; - na strych zabiegowe, drewniane, z balustradą tralkową i profilowaną poręczą; - na wyższą kondygn. wieżyczki drewniane, kręcone, na słupie /brak balustrady/.

W 1739 r. majątek w Budziwojowie należał do HANSA v. LESTWITZ, w 1746 do HEINRICHA v. FESTENBERG, PACKISCH, w 1761 do HANSA ERNSTA v. FORSTER, w 1763 do HANSA KARLA v. ROGALSKI, w 1765 do GEORGA CHRISTOPHA v. SEIDEL; w rękach jego spadkobierców pozostał majątek do końca XVIII w. Ok. 1802 r. posiadłość przeszła w ręce rodziny TEICHMANN, a za pośrednictwem BERTY v. TEICHMANN - na rodzinę v. HEDERICH. Syn Berty, WALTER v. HEDERICH zarządzał majątkiem do lat 20-tych XX w. Ostatnim właścicielem dóbr był LEOPOLD JAN-KOWIUS.

Pałac w Budziwojowie pochodzi prawdopodobnie z 2. ćwierćwiecza XIX w., zbudowany jest w stylu późnoklasycystycznym. Wieżyczka klatki schodowej dostawiona do elewacji wsch. wzniesiona została w 1892 r. /data na chorągiewce/ i stylistycznie dopasowana do pałacu. W tym też roku prawdopodobnie przebudowano dach i wnętrza pałacu. O wcześniejszej proveniencji budynku świadczą bardzo grube mury /1 m - 1,10/, zachowane w piwnicach i częściowo na parterze oraz sklepienia piwnic i 2 izb parteru.

14. Kubatura 3407 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 881 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalne	17. Użytkowanie obecne mieszkalne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <ul style="list-style-type: none"> - spękane ściany magistralne, nadproża okien i sklep. parteru, - dach nieszczelny, pokrycie łupkowe z ubytkami, konstr. kominów w stanie złym, więźba zawilgocona, - zniszczona balustrada schodów wieżyczki, podłoga strychu, - zarwany strop nad częścią pd.-zach. II kondygn. i pn.-wsch. I kondygn., - mury zawilgocone, - zerwana instalacja odgromowa, odwadniająca w formie szczątkowej, - liczne uszkodzenia mech. drewnianej balustrady schodów głównych, - uszkodzenia mech. stolarki drzwiowej i ubytki w oszkleniu, - ubytki w oszkleniu stolarki okiennej wieżyczki. 	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> - uszczelnić dach, wyremontować kominy, - wyremontować uszkodzone stropy, osuszyć mury, - wymienić instalację odwadniającą, założyć odgromową, - wyremontować klatkę schodową, oszklić świetliki, uzupełnić oszklenie okien klatki schodowej, - uporządkować otoczenie pałacu. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Biblioteka

- Zimmermann F. ; Beyträge zur Beschreibung von Schlesien, Brieg, 1789 B.8,
- Schlesisches Güter-Adressbuch, Breslau, 1876, 1905, 1917, 1922, 1939,
- Knie J.G. - Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dörfer, Flecken, Städte u. a. Orte....., Breslau, 1845,
- Ewidencja parku w Budziwojowie, BIPROZET W-w, 1983.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

25. Opracował

tekst..... **Dorota Bocheńska - XI/1994**

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

..... **Leszek Dobrzyniecki - XI/1994**

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

..... **Leszek Dobrzyniecki - XI/1994**

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów **PSOZ Legnica**

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki **wkładki z opisem - szt. 1**
wkładki z planami - szt. 1
wkładki z fotografiami - szt. 3

1. Miejscowość

BUDZIWOJÓW

2. Obiekt /nazwa jak w karcie/

Pałac

3. Zawartość wkładki

opis cd.

STOLARKA OKIEN: - okna prostokątne i zamknięte odcinkowo, krosnowe, 2-poziomowe, z kanelowanym słupkiem i ślaniem, na skrzyżowaniu raut; nadświetla okien półkoliste, ze szczeblinami w układzie promienistym, oszklone szkłem barwnym /elewacja pn./; - okna piwnic ze stolarką 2-skrzydłową, krosnową, /skrzydło 3-polowe/; - okna I i II kondygnacji ze stolarką skrzynkową, 2-skrzydłową, 2-poziomową; słupek ruchomy w formie kanelowanego pilastra z wolutową głowicą i na wolutowej bazie, powtórzony w nadślaniu; ślamię szerokie, profilowane; - okna zamknięte półkoliście, ze stolarką krosnową, 2-skrzydłowe, 2-poziomowe, nadślamię uchylne; - okna k.w. oraz prostokątne, krosnowe, /klatka schodowa/, 2-poziomowe, ze szczeblinami tworzącymi bordiurę; - okna wieżyczki okrągłe, ze stolarką w kształcie koła ze szprychami.

STOLARKA DRZWI: - drzwi wejściowe 2-skrzydłowe, dołem płycinowe, górą przeszklone, z prostokątnym, 2-dzielnym, przeszklonym nadświetlem; forma stolarki jak okienna; część przeszklona podzielona szczeblinami tworzącymi bordiurę /wcześniej z szybami ze szkła trawionego/; - drzwi 1- i 2-skrzydłowe, skrzydło 3-płycinowe, listwa przylgowa kanelowana, framuga profilowana; - drzwi oddzielające korpus gł. od klatki schodowej w wieżyczce, o formie identycznej jak drzwi wejściowe /zachowana część trawionych szyb/, jedynie pilastry mają płycinowy trzon i kostkowy kapitel.

R Z U T: na rzucie wydłużonego prostokąta, z 2,5-traktowym układem pomieszczeń. Na osi wejścia sień główna, z której wejścia do sal bocznych I traktu i korytarzyka, z którego wejścia do sal II traktu i przejście do wieżyczki klatki schodowej, usytuowanej od wschodu.

B R Y Ł A: zwarta, 3-kondygnacyjna /licząc kondygnację piwnic, dostępną z poziomu terenu/, 9-osiova, nakryta 4-spadowym dachem ze ściętym wierzchołkiem, obwiedzionym ażurową, metalową balustradą i 2 rzędami facjatek. Na osi elewacji gł. 3-osiovy pseudoryzalit z portykiem kolumnowym, zwieńczony trójkątnym na-czołkiem. Od wsch. dobudowana w 1892 r. czworoboczna, 3-kondygnacyjna, wyższa od korpusu gł. wieżyczka klatki schodowej, z dachem jak korpus gł. Między wieżyczką a korpusem od pn. 1 wąska oś pomieszczeń sanitarnych. Od zach. niska dobudówka, mieszcząca zewnętrzne wejście do piwnic. Bryła podpiwniczona w całości, z mieszkalnym poddaszem. Fasada poprzedzona szerokim podjazdem, z którego wachlarzowe schody prowadzą na szeroki taras wejściowy.

ELEWACJA GŁ. PD.: 3-kondygnacyjna, 9-osiova, regularna. W partii wysokiego cokołu okna piwniczne w piasko-wcowych obramieniach, na osiach okien wyższych kondygnacji. Gzyms międzykondygnacyjny prosty. Trzy środkowe osie zajmuje pseudoryzalit, zwieńczony trójkątnym tympanonem, którego dolna kondygnacja otwarta portykiem, wsparta na 2 piaskowcowych, okrągłych kolumnach i 2 murowanych, przyściennych, czworobocznych o głowicach jońskich, na bazach. Kolumny wspierają belkowanie z kostkowym gzymsem. Górna kondygnacja także 3-osiova, osie ujęte w archit. obramienie, złożone z pilastrów, dźwigających uproszczone odcinki belkowania.

Wkładkę założyła: Dorota Bocheńska - XI/1994

W polu tympanonu półkoliście wykrojone okno strychu. Okna I i II kondygnacji ze wspólnym odcinkiem gzymsu podokiennego /w II kondygn. jest nim gzyms międzykondygnac./, oraz z prostym odcinkiem gzymsu nadokienne - go /II kondygn./. W połaci dachu 2 rzędy drewnianych facjatek; dolny rząd stanowią 2 szerokie facjatki /okna 3-dzielne/ w ozdobnej, ciesielskiej konstrukcji, nakryte 2-spadowymi, okapowymi daszkami, krytymi płytami azbestowymi. Górny rząd stanowią 3 małe facjatki z okienkami 2-skrzydłowymi. Pseudoryzalit poprzedzony szerokim gankiem murowanym o wtórnej, metalowej balustradzie, dostępnym rozszerzającymi się wachlarzowo kamiennymi schodami, o uskokowej, murowanej balustradzie.

ELEWACJA WSCH.: zakomponowana regularnie, mająca na osi /pomiędzy skrajnymi osiami okien/ dobudowaną w r. 1892 3-kondygnacyjną wieżyczkę klatki schodowej, na rzucie prostokąta zbliżonego do kwadratu. Poszczególne kondygnacje oddzielone szerokim, wyładowanym gzymsem. Wieżyczka wsparta na wysokim, boniowanym cokole, z boniami klinowymi nad otworami drzwiowymi i okiennymi. Część środkowa, sięgająca przez wysokość obu kondygnacji korpusu gł. boniowana w części dolnej, w górnej jedynie naroża w boniach rustykalnych. Okna klatki schodowej w uskokowych opaskach z klincami, zamknięte półkoliście; nad nimi prostok., ślepe okienka w obramieniu z 4 uszakami. Trzecia elewacja wieżyczki, najwyższa, z dekoracją archit. złożoną z parzystych pilastrów flankujących oś okienną w każdej z 3 ścian; narożnik łukowaty, boniowany. Pilastry o formach doryckich dźwigają proste belkowanie z drewnianym gzymsem kroksztynowym. Okna zamknięte półkoliście w obramieniu z uproszczonych pilastrów i naczółka, zamkniętego łukiem odcinkowym. Nad oknami okulusy w opaskach z 4 klincami i o szprychowym układzie szczelin. W połaciach dachu wieżyczki, małe, drewn. facjatki, jak w korpusie gł. Między wieżyczką a pn. częścią elewacji dobudowany pion sanitarny, z wąską osią okienek w opaskach z uszakami w formie wgłębienia w tynku.

ELEWACJA ZACH.: 5-osiowa, regularna, o podziałach jak fasada. Przylega do niej niska, 1-kondygn., 1-osiowa dobudówka wejścia do piwnicy. W połaci dachu 2 rzędy facjatek: w dolnym 1 szeroka i 2 małe, wyżej 2 małe facjatki.

ELEWACJA PN.: 8-osiowa, regularna, na cokole j.w. Kondygnacja parteru boniowana, okna w opaskach uskokowych. Pas płaskiego belkowania oddziela obie kondygnacje. 4 środkowe okna II kondygn. zamknięte półkoliście, w archit. obramieniach tynkowych, złożonych z pilastrów i uskokowej archiwolty. Skrajne 2 osie okienne prostok. w uskokowych opaskach, z odcinkiem prostego gzymsu w nadprożu.

INSTALACJE: wod.-kan., wc, co, elektryczna, telefoniczna, odgromowa, odwadniająca.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

1. Portyk elewacji pdn.
- 2-3. Okna I i II kondygnacji elew. pdn.
4. Okno facjaty elew. pdn.
5. Elewacja zach.
6. Narożnik pn.-zach.
7. Dach wieżyczki klatki schodowej.
8. Elewacja pn.
9. Elewacja wsch.
10. Drzwi w portyku elew. gł.

11

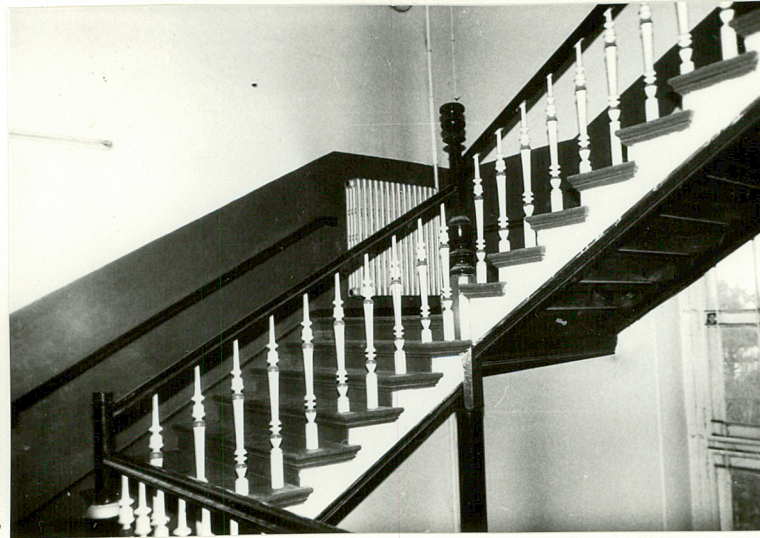
12

15

13

14

- 11-12. Drzwi sieni gł.
 13. Korytarz parteru.
 14. Gł. klatka schodowa.
 15. Pomieszczenie II traktu parteru od pn.
 16. Górny bieg gł. klatki schod.
 17. Drewniany strop gł. klatki schod.
 18. Drzwi do pom. Ip.
 19. Korytarz kondygn. strychowej.
 20. Schody kondygn. strychowej.
 21. Schody w III kondygn. wieżyczki.

16

17

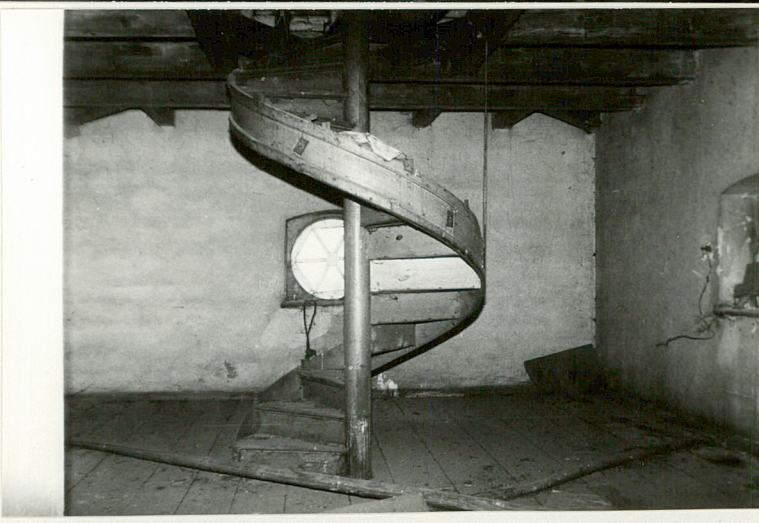
18

19

20

21

22

23

24

25

22-25. Wieżba dachowa.
26-31. Pomieszczenia piwniczne.

26

27

28

29

30

31

